

Фурдичко О. Л.,*аспірант кафедри соціального права**Львівського національного університету імені Івана Франка**ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-0016-1433>*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ В КАРПАТСЬКОМУ РЕГІОНІ УКРАЇНИ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Анотація. Стаття присвячена дослідженню сучасного стану правового регулювання екологічного туризму в Карпатському регіоні України з метою виявлення проблем та шляхів їх вирішення. Із застосуванням порівняльно-правового методу визначено, що джерелами правового регулювання екотуризму є сукупність нормативно-правових актів різної юридичної сили, які умовно можна поділити на чотири рівні: міжнародний, конституційний, законодавчий та підзаконний. Зазначено, що Квебекська декларація про екотуризм у поєднанні з Рамковою конвенцією про охорону та сталий розвиток Карпат і відповідним Протоколом про сталий туризм, утворюють систему м'якого міжнародного права (soft law), здатну слугувати орієнтиром для національного законодавства, проте потребує інкорпорації у внутрішнє право для набуття реального регуляторного впливу.

Досліджено чинне законодавство України у сфері туристичної діяльності, охорони природно-заповідного фонду та сталого природокористування. Зауважено, що екосистемний підхід визначає залежність туристичної діяльності від стану природного середовища, що набуває особливого значення для вразливих гірських екосистем Карпатського регіону. Зроблено висновок, що екотуризм є сталим туризмом, адже відповідає концепції сталого розвитку і передбачає збалансоване використання компонентів біорізноманіття, спрямований на задоволення рекреаційних та естетичних потреб і дає змогу покращувати добробут місцевих громад, а також долучатися до виконання природоохоронних програм і заходів.

Виявлено прогалини нормативно-правового забезпечення екологічного туризму, зокрема відсутність спеціального закону, що визначає особливості екологічного туризму як різновиду сталого туризму, нечіткість правового статусу екотуриста та суперечності між нормами туристичного і природоохоронного законодавства.

Запропоновано заходи щодо вдосконалення правового регулювання екологічного туризму з урахуванням досвіду країн Європейського Союзу та міжнародних стандартів. Наголошено на потребі оновлення природоохоронного законодавства і визначення умов здійснення екотуризму в рамках територій та об'єктів природно-заповідного фонду, необхідності посилення юридичної відповідальності та запровадження механізмів фінансування охорони довкілля за рахунок туристичної діяльності. Цей підхід відповідає євроінтеграційному курсу України та положенням Карпатської конвенції.

Перспективами подальших досліджень є порівняльний аналіз правового регулювання екотуризму в країнах-учасниках Рамкової конвенції про охорону та сталий розвиток Карпат (Польща, Словаччина, Чехія, Угорщина, Румунія), а також розробка концептуальних засад проекту Закону

«Про екологічний туризм» з урахуванням регіональної специфіки Українських Карпат.

Ключові слова: екотуризм, сталий туризм, Карпатська конвенція, природно-заповідний фонд, сталий розвиток, охорона довкілля, туристична діяльність, рекреаційна діяльність, національні природні парки, екосистемний підхід.

Стан дослідження. Карпатський регіон України є одним із найбагатших природними ресурсами та біорізноманіттям ареалів країни. На його території розташовані Карпатський національний природний парк, Ужанський національний природний парк, національний природний парк «Вижницький», національний природний парк «Галицький», національний природний парк «Синевир», Карпатський біосферний заповідник та численні регіональні ландшафтні парки і заказники. Загальна площа природно-заповідних об'єктів регіону перевищує 400 тисяч гектарів, що становить близько 25 % площі Українських Карпат.

Унікальний природний потенціал регіону визначає його привабливість для різних форм туризму, серед яких особливе місце займає екологічний туризм. Попри очевидну практичну значущість, правове регулювання екотуризму в Україні залишається фрагментарним і непослідовним. Відсутність єдиного законодавчого акта, дублювання повноважень різних органів управління та суперечності між галузевими нормами створюють правову невизначеність, яка стримує розвиток сталого туризму в Карпатах.

Сьогодні проблематика екологічного туризму активно досліджується представниками еколого-правової доктрини та галузевих фахівців економічної, географічної науки та рекреації. Так, М. Я. Ващишин та Т. М. Жиравецький проаналізували екотуризм як форму реалізації екосистемних послуг. В. Л. Остропольський досліджував правове забезпечення розвитку екотуризму, зокрема в контексті правового регулювання туристичної діяльності в Україні в умовах воєнного стану. Т. О. Коваленко та О. І. Заєць охарактеризували окремі аспекти сталого туризму через призму Рамкової конвенції про охорону та сталий розвиток Карпат та Протоколу про сталий туризм до цієї конвенції. П. М. Сухорольський провів порівняльний міжнародно-правовий аналіз Карпатської та Альпійської конвенцій, норми яких забезпечують сталий розвиток усіх сфер діяльності на гірських територіях, у тому числі й туризму. Ю. З. Боруцька та М. П. Мальська окреслили глобальні тенденції та українські реалії туризму та рекреації на природоохоронних територіях у контексті сталого розвитку. Однак існує потреба визначення юридичних особливостей здійснення екотуризму в Карпатському регіоні.

Метою дослідження є аналіз джерел, що визначають основні засади правового регулювання екотуризму у Карпатському регіоні, виявлення прогалин у правовому регулюванні та формулювання пропозицій щодо їх усунення.

Виклад основного матеріалу. Екотуризм є формою туристичної діяльності, що поєднує пізнання природи з її охороною та підтримкою добробуту місцевих громад. За оцінками Всесвітньої туристичної організації ООН (World Tourism Organization (UNWTO)), екотуризм є одним із найбільш динамічних секторів туристичної індустрії, темпи зростання якого вдвічі перевищують середньогалузеві показники.

Екотуризм полягає у подорожах до природних недоторканих людиною та природоохоронних територій без здійснення значного впливу на ці території. Основним елементом концепції екотуризму є принцип «Leave No Trace» (не залишай слідів). Екотуризм сприяє екологічній освіті, допомагає розвитку віддалених громад, його часто розглядають як важливий засіб збереження довкілля для майбутніх поколінь. У цьому контексті екотуризм є сталим туризмом, адже забезпечує освітні можливості, підвищуючи рівень знань та повагу до природних екосистем і біологічних ресурсів; враховує соціально-культурну автентичність місцевого населення, зберігаючи їх сформовану існуючу культурну спадщину і традиційні цінності, робить внесок в міжкультурне взаєморозуміння та сприяння толерантності [1].

Легального визначення поняття «екологічний туризм» чинне законодавство України не містить. Закон України «Про туризм» 1995 р. (із змінами) класифікує туризм за метою подорожі та формою організації, однак екотуризм як окрема категорія в ньому відсутній. Екотуризм можна розглядати як відповідальну подорож до природних територій, що сприяє збереженню природи, підтримує добробут місцевого населення і передбачає освітній компонент. Наведена дефініція значною мірою відтворює формулювання Міжнародного товариства екотуризму (TIES) і відповідає Квебекській декларації про екотуризм 2002 р. Проте нормативний статус цього визначення є вкрай низьким: воно не має обов'язкової юридичної сили для суб'єктів туристичної діяльності, органів місцевого самоврядування чи судів. Це породжує ситуацію, коли будь-яке відвідування природних територій може позиціонуватися як «екологічний туризм» незалежно від дотримання природоохоронних вимог і принципів сталого розвитку.

У порівняльно-правовому аспекті визначення поняття у законі є загальноєвропейською практикою. На відміну від України, у інших країнах Карпатського регіону сфера екологічного туризму достатньо чітко врегульована. Так, Закон Румунії про екотуризм 2008 р. та Закон Словенії про охорону природи 2004 р. містять чіткі легальні дефініції і критерії сертифікації екотуристичних операторів, а в Угорщині відповідні стандарти закріплені у підзаконних актах до Закону про охорону природи. Вступ України до ЄС вимагатиме гармонізації цих підходів і врахування кращих практик.

Загалом правове регулювання екотуризму у Карпатському регіоні характеризується своєю комплексністю, оскільки формується на перетині міжнародного (глобального), європейського (регіонального) та національного права. На конституційному рівні ключовими є статті 13, 16 та 50 Конституції України, які проголошують природні ресурси об'єктами права власності Українського народу, покладають на державу обов'язок забезпечення екологічної безпеки та гарантують право кожного на

безпечне для життя і здоров'я довкілля. Ці норми визначають конституційні межі туристичного природокористування, тобто екотуризму.

На рівні законів головну роль відіграють: Закон України «Про туризм» (1995), який встановлює загальні засади організації туристичної діяльності; Закон «Про природно-заповідний фонд України» (1992), що регулює охорону і використання природно-заповідних територій, в тому числі рекреаційне. Дослідники позитивно оцінюють потенціал України для розвитку екологічного туризму, що зумовлено її вигідним географічним розташуванням, значним природно-рекреаційним багатством, унікальними ландшафтами, глибокими традиціями гармонійної взаємодії людини з природою та розгалуженою мережею природоохоронних територій [2].

Закон «Про охорону навколишнього природного середовища» (1991) закріплює принципи сталого природокористування, а Закон «Про екологічну мережу України» визначає принцип збереження та екологічно збалансованого використання природних ресурсів на території екомережі. Закон «Про місцеве самоврядування в Україні» (1997) визначає повноваження громад у сфері туризму і рекреації; а Лісовий кодекс України та Земельний кодекс України регулюють окремі аспекти відвідування природних об'єктів з туристичною метою. Так, відповідно до ст. 50 Земельного кодексу України, землі, які використовуються для організації відпочинку населення і туризму, належать до категорії земель рекреаційного призначення. Водночас, обмеження щодо рекреаційного використання особливо охоронюваних територій природно-заповідного фонду передбачені нормами Глави 7 Земельного кодексу України.

На підзаконному рівні важливе значення мають Положення про рекреаційну діяльність у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду України від 26.07.2022 № 256, затверджене Міндовкілля, проекти організації та положення про кожен із Карпатських національних природних парків, плани управління цими парками, а також рішення обласних рад про програми розвитку туризму. Слід наголосити, що положення про Національні природні парки, затверджені указами Президента, містять норми про допустимі форми відвідування та рекреаційні зони, які безпосередньо визначають межі правомірної екотуристичної діяльності.

Яскравим прикладом функціонального використання території національного природного парку в туристичних цілях є НПП «Сколівські Бескиди», де для мандрів прокладено 146 км туристичних шляхів на 19-ти маршрутах. У межах НПП «Сколівські Бескиди» зростає 40 видів рослин та водиться 63 види тварин, що занесені до Червоної книги України. Унікальними туристичними DESTINACIAMI є: геологічна пам'ятка природи, могутня Тустань місто-фортеця IX – XIII ст., могила київського князя Святослава 1015 р., дерев'яний храм у м. Сколе 1597р., палац баронів Гредлів XIX ст. Національний природний парк «Сколівські Бескиди» в 2021 році визнаний переможцем у номінації «Найкращий природний парк України» з присудженням головної туристичної премії України [3].

Екологічний туризм сповна відповідає засадам сталого туризму. Міжнародно-правовою основою регулювання сталого туризму в Карпатах є Рамкова конвенція про охорону та сталий розвиток Карпат 2003 року, яка закріплює інтегрований підхід до управління гірськими територіями та поєднує екологічні, економічні та соціальні цілі розвитку [4]. Стаття 9 Карпатської

конвенції зобов'язує сторони сприяти розвитку сталого туризму в Карпатах з урахуванням необхідності охорони природних та культурних цінностей регіону. Важливим інструментом її імплементації є Протокол про сталий туризм до Рамкової конвенції про охорону та сталий розвиток Карпат, який конкретизує ці зобов'язання, вимагаючи розробки національних стратегій екотуризму, систем сертифікації та моніторингу туристичного навантаження [1].

У цьому Протоколі надається визначення *сталого туризму* як туризму, який передбачає стале використання природних ресурсів, перешкоджає загрозам для біологічного та ландшафтного різноманіття, від якого він внутрішньо залежить, і мінімізує негативний вплив на довкілля, екологію, культуру та соціум; робить внесок в забезпечення життєздатної, довгострокової економічної діяльності, надаючи соціально-економічні вигоди, що розподіляються справедливо, усім заінтересованим сторонам, зокрема стабільну зайнятість та можливості отримання прибутку й соціальні послуги місцевим громадам, а також сприяє подоланню бідності [1].

Екотуризм є сталим туризмом, адже передбачає збалансоване використання компонентів біорізноманіття, спрямований на задоволення рекреаційних та естетичних потреб і дає змогу покращувати добробут місцевих громад, а також долучатися до виконання природоохоронних програм і заходів. Вчені наголошують, що географічні особливості українських Карпат не дозволяють інтенсивно розвивати промислове виробництво і зумовлюють потребу пошуку альтернативних шляхів соціально-економічного розвитку цього гірського регіону. Оптимальними формами зайнятості місцевого населення стає організація екологічного та сільського (зеленого) туризму, а також відродження традиційних національних ремесел [5, с. 196].

Протокол про сталий туризм до Рамкової конвенції про охорону та сталий розвиток Карпат інтегрує положення низки міжнародних актів, зокрема Орхуської конвенції, Конвенції про біологічне різноманіття, Європейської ландшафтно-конвенції та Рамкової конвенції ООН про зміну клімату. Разом із цим, імплементація Протоколу в Україні залишається обмеженою, оскільки практичні механізми його реалізації носять переважно рамковий характер, так само як і самої Рамкової конвенції про охорону та сталий розвиток Карпат.

П. М. Сухорольський, аналізуючи проблеми міжнародно-правової охорони та регулювання сталого розвитку гірських регіонів на основі Альпійської та Карпатської конвенцій, звернув увагу на те, що основним досягненням співробітництва альпійських і карпатських держав є створення спеціальних міжнародно-правових норм, які поширюють свою дію винятково на гірські регіони і відповідно враховують їхні специфічні особливості. Це стосується, зокрема, врахування важливості охорони саме гірського біологічного та ландшафтного різноманіття, виняткового значення гірських лісів, складних умов ведення гірського господарства, популярності гірських регіонів для туризму тощо. Вчений відзначив позитивні спроби альпійських країн створити ефективну систему економічного заохочення нешкідливої для навколишнього середовища діяльності та відшкодування завданої шкоди забруднювачем [6, с. 12]. Однак такий підхід базується не стільки на вимогах Альпійської конвенції, як на *acquis communautaire* – єдиній правовій системі та сукупності усіх актів законодавства Європейського Союзу, які зобов'язані виконувати всі держави-члени. Це спільний полі-

тичний, правовий та економічний доробок ЄС, значну частину якого становить законодавство про охорону довкілля.

Квебекська декларація про екотуризм 2002 р. є одним із ключових міжнародних документів у сфері сталого туризму, що сформував концептуальне розмежування між екотуризмом та ширшим поняттям сталого туризму. Її головними здобутками є інтеграція прав корінних та місцевих громад у туристичну діяльність, а також орієнтація на гірські та вразливі екосистеми як пріоритетні об'єкти регулювання. У поєднанні з Рамковою конвенцією про охорону та сталий розвиток Карпат і відповідним Протоколом про сталий туризм, вона утворює систему м'якого міжнародного права (*soft law*), здатну слугувати орієнтиром для національного законодавства, проте потребує інкорпорації у внутрішнє право для набуття реального регуляторного впливу.

Важливим орієнтиром у формуванні правового поля щодо сталого розвитку гірського туризму займають політики та підходи Всесвітньої туристичної організації (UNWTO), які передбачають, що сталий туризм повинен забезпечувати оптимальне використання природних ресурсів, які є ключовим елементом розвитку туризму, підтримувати основні екологічні процеси та сприяти збереженню природної спадщини і біорізноманіття [7]. Наведений підхід прямо закріплює екосистемну природу туризму та його залежність від стану природних ресурсів, що є особливо актуальним для гірських територій, зокрема Карпатського регіону.

Про важливість забезпечення екосистемного підходу у своїх працях зауважує і Є. П. Суєтнов, вказуючи, що це є позитивним аспектом Карпатської конвенції та протоколів до неї. Вчений розглядає екосистемний підхід як стратегію комплексного управління природними ресурсами для забезпечення їх збереження і сталого використання на справедливій основі [8, с. 25]. Екосистемний підхід є концептуальною основою правового регулювання сталого туризму, адже передбачає управління природними ресурсами як взаємопов'язаною системою, невід'ємною від потреб людини. Саме цей підхід визначає залежність туристичної діяльності від стану природного середовища, що набуває особливого значення для вразливих гірських екосистем Карпатського регіону.

Отже, міжнародно-правове регулювання сталого туризму в Карпатах сформоване на основі багаторівневої системи нормативних інструментів, центральне місце серед яких займають Рамкова конвенція про охорону та сталий розвиток Карпат 2003 року та Протокол про сталий туризм до неї, а також Квебекська декларація про екотуризм 2002 року. Зазначені акти закріплюють комплексне розуміння сталого туризму як явища, що органічно поєднує екологічний, економічний, соціокультурний та освітній виміри.

Аналіз чинного законодавства та правозастосовної практики дозволяє виявити кілька системних правових проблем у регулюванні екотуризму в Карпатах, які зумовлені загальними проблемами правового регулювання екологічного туризму в Україні. Перша проблема полягає у колізії між нормами природоохоронного і туристичного законодавства. Закон «Про природно-заповідний фонд України» передбачає обмеження господарської діяльності в межах природних заповідників та заповідних зонах біосферних заповідників (статті 16 і 18). Водночас Закон «Про туризм» не передбачає жодних особливостей організації туризму на природоохоронних територіях і не вимагає погодження маршрутів з органами управління природними заповідниками

і національними природними парками. На практиці це призводить до ситуацій, коли туристичні оператори організовують маршрути через буферні або заповідні зони національних природних парків без відповідного дозволу, а притягнути їх до юридичної відповідальності складно через відсутність прямої заборони у туристичному законодавстві.

Друга проблема – нечіткість правового режиму рекреаційної зони. Стаття 21 Закону «Про природно-заповідний фонд України» передбачає виділення господарської, заповідної зон, а також зон стаціонарної та регульованої рекреації у межах національних природних парків, однак деталі зонування встановлюються проектами організації територій, більшість яких у карпатських національних природних парках або застаріли, або взагалі не затверджені. Відсутність актуального зонування позбавляє правоохоронні органи ефективного інструменту боротьби з незаконним туристичним освоєнням особливо цінних і вразливих природних ділянок.

Третя проблема – недостатня юридична відповідальність за заподіяння шкоди довкіллю під час туристичної діяльності. Кодекс України про адміністративні правопорушення передбачає відповідальність за порушення правил охорони та використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду (стаття 91), однак санкції є мізерними – штраф від 153 до 408 грн, що жодним чином не стримує порушників. Так, за здійснення в межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду, їх охоронних зон, а також територій, зарезервованих для наступного заповідання, забороненої господарської та іншої діяльності, порушення інших вимог режиму цих територій та об'єктів, нежиття заходів для попередження і ліквідації негативних наслідків аварій або іншого шкідливого впливу на території та об'єкти природно-заповідного фонду – передбачено накладення штрафу на громадян від дев'яти до двадцяти чотирьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією знарядь і засобів вчинення правопорушення та незаконно добутих природних ресурсів чи без такої і на посадових осіб – від п'ятнадцяти до тридцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією знарядь і засобів вчинення правопорушення та незаконно добутих природних ресурсів. Відшкодування шкоди, завданої екосистемам є ускладненим через відсутність затверджених методик оцінки екологічної шкоди, завданої саме туристичною діяльністю.

Четверта проблема – відсутність системи акредитації та сертифікації екотуристичних операторів. На відміну від Австрії, Польщі та Румунії, де функціонують національні системи сертифікації сталого туризму з обов'язковим незалежним аудитом, в Україні будь-яка туристична фірма може проголосити себе «екотуристичним оператором» без жодних правових наслідків. Це знецінює саме поняття екотуризму і підриває довіру споживачів.

Висновки. Проведений аналіз свідчить, що правове регулювання екологічного туризму в Карпатах є фрагментарним і не відповідає потребам сталого розвитку регіону та міжнародним зобов'язанням України. Основними недоліками є: відсутність легального визначення екотуризму, колізії між природоохоронним і туристичним законодавством, застаріле або відсутнє зонування природних парків, мізерні санкції за екологічні правопорушення у туристичній сфері на заповідних територіях та відсутність системи сертифікації екотуристичних операторів.

Вирішення зазначених проблем потребує комплексної законодавчої реформи, центральним елементом якої має стати прийняття Закону «Про екологічний туризм». Одночасно необхідне оновлення природоохоронного законодавства і визначення умов здійснення екотуризму в рамках територій та об'єктів природно-заповідного фонду, посилення юридичної відповідальності та запровадження механізмів фінансування охорони довкілля за рахунок туристичної діяльності. Цей підхід відповідає євроінтеграційному курсу України та положенням Рамкової конвенції про охорону та сталий розвиток Карпат.

Перспективами подальших досліджень є порівняльний аналіз законодавства про екотуризм у країнах-учасниках Карпатської конвенції (Польща, Словаччина, Чехія, Угорщина, Румунія), правозастосовної практики збалансованого природокористування та сталого туризму в цих країнах, а також розробка концептуальних засад проекту Закону «Про екологічний туризм» з урахуванням регіональної специфіки Українських Карпат.

Література:

1. *Протокол про сталий туризм до Рамкової конвенції про охорону та сталий розвиток Карпат*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/001_004-11#Text (дата звернення 05.07.2026).
2. Остропольський В. Л. Правове забезпечення розвитку екологічного туризму в Україні: сучасний стан та перспективи. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*, 2025. Серія Право. Вип. 89: ч. 2. С. 293–298. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.89.2.44> (дата звернення 07.07.2026).
3. Сколівські Бескиди. Національний природний парк. URL: <https://skolebeskydy-park.in.ua/> (дата звернення 06.07.2026).
4. *Рамкова конвенція про охорону та сталий розвиток Карпат*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_164 (дата звернення 06.07.2026).
5. Вашишин М. Я., Жиравецький Т. М. Екологічний туризм як форма реалізації екосистемних послуг. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*, 2026. Серія Право. Вип. 94: ч. 2. С. 194–199. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2026.94.2.27> (дата звернення 07.07.2026).
6. Сухорольський П. М. Міжнародно-правова охорона та регулювання сталого розвитку гірських регіонів (Альпійська і Карпатська конвенції). Автореф. дис...к.ю.н. Одеса. 2010. 17 с.
7. UNWTO, Sustainable Development of Tourism Guidelines, p. 11–12. URL: <https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.18111/9789284415496> (дата звернення 05.07.2026).
8. Суєтнов Є.П. Екосистемний підхід як основа Рамкової конвенції про охорону та сталий розвиток Карпат. *Екологічне право*. 2020. Вип. 2. С. 21–26. DOI: <https://doi.org/10.37687/2413-7189.2020.2.3> (дата звернення 07.07.2026).

Furdychko O. Legal regulation of ecotourism in the Carpathian region of Ukraine: current state and prospects for improvement

Summary. This article analyzes the legal regulation of ecotourism in the Carpathian region of Ukraine, aiming to identify existing problems and possible solutions. Using the comparative legal method, it is established that the sources of legal regulation of ecotourism constitute a set of regulatory acts of varying legal force, which can be conditionally divided into four levels: international, constitutional, legislative, and subordinate (by-law) regulation. It is shown that the Quebec Declaration on Ecotourism, together with the Framework Convention on the Protection and Sustainable Development of the Carpathians and the corresponding Protocol

on Sustainable Tourism, form a system of soft international law (soft law) that can serve as a reference point for national legislation but requires incorporation into domestic law in order to acquire genuine regulatory effect.

The article analyzes the current legislation of Ukraine in the field of tourism, protection of the nature reserve fund, and sustainable nature management. The ecosystem approach is shown to determine the dependence of tourism activity on the state of the natural environment, which is of particular importance for the vulnerable mountain ecosystems of the Carpathian region. It is concluded that ecotourism is a form of sustainable tourism, since it aligns with the concept of sustainable development, provides for the balanced use of biodiversity components, is aimed at satisfying recreational and aesthetic needs, and enables improvements in the well-being of local communities as well as their participation in environmental protection programs and initiatives.

Several gaps in the regulatory framework governing ecotourism are identified. These include, in particular, the absence of a special law defining the distinctive features of ecotourism as a type of sustainable tourism, the ambiguity of the legal status of an ecotourist, and inconsistencies between the norms of tourism and environmental legislation.

Measures are proposed to improve the legal regulation of ecotourism, drawing on the experience of European Union countries and relevant international standards. The article underscores the need to update environmental legislation, to define the conditions for conducting ecotourism activities within the territories and objects of the nature reserve fund, to strengthen legal liability, and to introduce mechanisms for financing environmental protection through tourism-generated revenues. This approach is consistent with Ukraine's European integration course and the provisions of the Carpathian Convention.

Prospects for further research include a comparative analysis of the legal regulation of ecotourism in the countries participating in the Framework Convention on the Protection and Sustainable Development of the Carpathians (Poland, Slovakia, the Czech Republic, Hungary, and Romania), as well as the development of conceptual foundations for a draft Law "On Ecological Tourism" that takes into account the regional specifics of the Ukrainian Carpathians.

Key words: ecotourism, sustainable tourism, Carpathian Convention, nature reserve fund, sustainable development, environmental protection, tourism activity, recreational activity, national natural parks, ecosystem approach.

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

Дата першого надходження статті до видання: 29.06.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 24.07.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 10.09.2026